

Haaparanta, Ruotsi 24.2.2015

Haaparannalla juhlittiin Ruotsinsuomalaisten päivää ja omaa lippua

Ismo Söderling

Ruotsissa asuu tällä hetkellä n. 700 000 ihmistä, joilla on suomalainen tausta. Eipä siis ihme, että Ruotsissa on pidetty tärkeänä ruotsinsuomalaisuutta korostavan oman juhlapäivän saamista kalenteriin. Tämä tapahtuikin vuonna 2010, kun Ruotsin akatemia päätti, että juhlapäivä on aina 24. helmikuuta. Kyseinen päivämäärä valittiin vuotuiseksi juhlapäiväksi, koska se on Värmlannin suomalaismetsissä samoilleen suomalaisen ja vuonna 1796 syntyneen Carl Axel Gottlundin syntymäpäivä. Gottlund yllättyi matkoillaan suomen kielen elinvoimaisuudesta, ja hän tekikin useita aloitteita kielen ja kulttuurin säilymiseksi.

Päivän tarkoituksena on juhlistaa ruotsinsuomalaisen vähemmistön olemassaoloa sekä herättää valtaväestön kiinnostus ruotsinsuomalaisia kohtaan. Ensimmäinen Ruotsinsuomalaisten päivä pidettiin vuonna 2011. Alusta alkaen päivien puitteissa on tarjottu kulttuuripitoista ohjelmaa Ruotsin suomalaiskeskuksissa.

Oma lippu saadaan

Ruotsinsuomalaiset ovat haitelleet itselleen myös omaa lippua. Asiasta on keskusteltu vuosikautia – perisuomalaiseen tyyliin asialla on tiukat kannattajansa ja vastustajansa. Viimein Ruotsinsuomalainen valtuuskunta valitsi vuosikokouksessaan 30.3.2014 lipputalouden voittajaksi Andreas Jonassonin tekemän ehdotuksen. Ehdotus sai myös selvästi eniten ääniä kansanäänestyksessä. Lippu on kaunis siniristilippu lisätynä keltaisella raidalla. Lippu oli ensimmäistä kertaa esillä Haaparannalla, kun siellä 24.2.2015 juhlittiin ruotsinsuomalaisuuden päivää. Lippu hulmusi komeasti kaupungintalon edessä.

Ruotsinsuomalaisten lippu hulmuu Haaparannalla.

Haaparannalla juhlittiin erityisesti Ragnar Lassinanttia

Haaparannan juhlilla muistettiin erityisesti Norrbottenin läänin entistä maaherraa, valtiopäivämiestä ja suomalaisuuden suurta ystävää Ragnar Lassinanttia. Hänen syntymästään on kulunut tänä vuonna 100 vuotta. Jos jostain henkilöstä voidaan sanoa, että hän on ollut aikanaan rakastettu ja kunnioitettu, niin kyseinen määritelmä voidaan liittää Lassinanttiin. Hänen voimakkaat siteensä Suomeen tulivat Aili-äidin kautta, joka oli ”poikkinaitu” Torniojoen Suomen puoleiselta rannalta. Äiti kannusti aina Ragnaria olemaan ylpeä suomalaisuudestaan. Poika oli. Kun Pohjois-Ruotsissa kirjastoihin sai ottaa suomenkielisiä kirjoja vasta vuonna 1957, haki nuori Ragnar kirjat hiihtämällä Suomen puolen kirjastoista. Samoihin aikoihin kun kirjastot ”vapautuivat”, sallittiin suomen kielen puhuminen koulujen välitunneilla. Nykykielellä sanottuna kyse oli siis aika tiukasta assimiloivasta vähemmistöpolitiikasta. Ragnar halusi panna stopin moiselle mielivallal-

le, Koko hänen elämäntyönsä liittyikin suomenkielen ja sitä puhuvien aseman parantamiseen. Mutta toki Ragnar oli ruotsalainen virkamies, ja hän hoiti viimeisen päälle kaikkien lääniläisten asiat.

Ragnar tunnettiin lupsakkana ihmisenä, jonka puoleen uskallettiin kääntyä. Entinen kunnanpuolustus Bengt Westman kertoi Haaparannalla Lassinantista jutun, joka hyvin kuvaa hänen asemaansa ja suosiotaan (paikkanimet ovat muistinvaraisia).

Maaherra Ragnar Lassinantti kävellä tepastelee Ruotsin puolella Övertårneon kaduilla, ja vastaan tuli vanhempi rouvashenkilö Suomen puolelta. Rouva tunsikin Ragnarin ja loihe virkkaamaan: ”Kuulehan sie Ragnar – meiltä puuttuu katuvalot. Voisitko vaikuttaa siihen, että ne tulisivat pian, kun täällä Ruotsin puolellakin on jo”. Ragnar myhäili ja totesi, että hän on töissä Norrbottenin puolella, siellä Suomen puolella asioita hoitaa Asko Oinas. Rouva vilkaisi Ragnaria: ”En mie sen Oinaksen puoleen voi kääntyä – se on iso herra, sehän on maaherra”.

Pitkä työura päättyy – mutta työ jatkuu

Haaparannan juhlien keskeinen primus motor on ollut Ruotsin radion suomenkielisten ohjelmien toimittaja Juha Tainio. Hän on tehnyt Ruotsissa kaikkiaan yli 40-vuotisen uran. Juhan vakituinen ura Ruotsin radiossa alkoi vuonna 1974 Örebrossa ja päättyi

Kuva: Juha Tainio tallennettujen radio-ohjelmien äärellä Sisuradion Haaparannan toimituksessa.

helmikuussa 2015 Haaparannalla. Juha tunnetaan mainioista haastatteluistaan, hän on myös voimakkaasti kehittänyt suomenkielistä ohjelmatarjontaa. Juha ei vain tee ohjelmia, hän myös tallentaa ja arkistoi niitä mitä suurimmassa määrin. Hän on tehnyt suuren urakan saattaessaan sähköiseen muotoon mm. Ragnar Lassinantin aikanaan tekemät radio-ohjelmat (Lassinantti oli pitkän uransa aikana myös tunnettu radioääni Norrbottenissa).

Juha on luvannut, että tallennetusta materiaalista toimitetaan kopiot Siirtolaisuusinstituutin arkistoon kevään 2015 aikana. Materiaali on aikanaan kaikkien ruotsinsuomalaisuudesta ja Lassinantista kiinnostuneiden käytettävissä. ”Näppituntumalla” voin sanoa, että Lassinantista, suomen kielikysymyksestä (meän kieli) ja suomalaisten vähemmistöasemasta Ruotsissa on nyt Juhan ansiosta materiaalia, joka riittää moneen väitöskirjaan tai muuhun oppintyöteeseen.

Kaikkiaan Haaparannan juhlat osoittivat, että ruotsinsuomalaisuus on suuri voimavara, jonka merkitystä ja asemaa ei riittävästi tunneta Suomessa. Syytä olisi, sillä suomalaisilla on aktiivisuutensa vuoksi hyvä noste Ruotsissa, uudessa kotimaassaan.

Kuva. Ragnar Lassinantin elämäntyötä kunnioittamaan avattiin Ruotsinsuomalaisen kansankorkeakoulun tiloihin pieni museo. Avauksen suorittivat maatalousministeri Sven-Erik Bucht ja Ruotsin radion kanavajohtaja Elle-Kari Höjeberg. Bucht on Haaparannan entinen kaupunginjohtaja, joka riihinruotsalaisena on opetellut puhumaan sujuvasti meänkieltä. Taustalla seremoniamestarina toimii Juha Tainio. (Huom! Katkaistava ”nauha” on kelanauhurin magneettinauha.)